

Lovforslag nr. L 138. Fremsat den 29. januar 2003 af socialministeren (Henriette Kjær)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

(Præcisering af reglerne om borgernes medvirken, myndighedernes oplysningspligt, myndighedernes beføjelser til at indhente fortrolige oplysninger om borgeren samt indførelse af bestemmelser om uanmeldt eftersyn i virksomheder, bødestraf for grov uagtsom vildledning af de sociale myndigheder og mulighed for udveksling af oplysninger mellem kommuner og sygehuse om borgernes indlæggelse og udskrivning fra sygehuse)

§ 1

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 807 af 26. september 2002, som ændret ved § 2 i lov nr. 1069 af 17. december 2002, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften* før § 10 og §§ 10-12 ophæves og i stedet indsættes:

»Sagens oplysning m.v.

§ 10. Myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

§ 11. Myndigheden kan anmode personer, der søger om eller får hjælp om

- 1) at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp, de er berettiget til og
- 2) at lade sig undersøge hos en læge eller blive indlagt til observation og behandling som led i sagsbehandlingen.

Stk. 2. Personer, der får hjælp, har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen.

§ 11 a. Myndigheden kan efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp,

forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds-kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indhente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Myndigheden kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018, hvis oplysningerne ikke videregives.

Stk. 2. Myndigheden kan uden samtykke til brug for behandlingen af en enkelt sag eller til brug for generel kontrol kræve oplysninger om økonomiske forhold om den, der ansøger om eller får hjælp og dennes ægtefælle, fra andre offentlige myndigheder samt arbejdsløsheds-kasser. Oplysningerne kan indhentes, selv om den person, som oplysningerne vedrører, ikke bor i den kommune eller amtskommune, som indhenter oplysningerne.

Stk. 3. Ved klage til Det Sociale Nævn eller Den Sociale Ankestyrelse og ved behandlingen af sager i Den Sociale Sikringsstyrelse, kan samtykke til at indhente oplysninger efter § 11 a, stk. 1, indhentes ved, at borgeren i den skriftlige be-

kræftelse af, at en klage er modtaget, bliver gjort opmærksom på, hvilke typer af oplysninger det kan blive nødvendigt at indhente, og får en frist til eventuelt at gøre indsigelse imod dette.

§ 11 b. Hvis borgeren ikke medvirker, jf. § 11, stk. 1, nr. 1 og 2, eller ikke giver samtykke til, at myndigheden kan indhente oplysninger, jf. § 11 a, stk. 1, skal myndigheden behandle sagen om hjælp på det foreliggende grundlag, medmindre oplysningerne kan indhentes uden samtykke, jf. § 11 a, stk. 2, og § 11 c.

§ 11 c. Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 3, fraviges i sager om

- 1) særlig støtte til børn og unge efter kapitel 8 i lov om social service, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke,
- 2) førtidspension, hvor myndigheden kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse i en sag uden at den pågældende person selv har rettet henvendelse herom, jf. § 17, stk. 2, i lov om social pension,
- 3) frakendelse af førtidspension, jf. § 44 i lov om social pension, og
- 4) tilbagebetaling af sociale ydelser.

Stk. 2. Hvis er det nødvendigt for behandlingen af en sag efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden desuden uden samtykke anmode private, der har kendskab til forholdene om at give oplysninger, der er nødvendige for at behandle sagen. Myndigheden skal ved anmodningen gøre opmærksom på, at den adspurgte ikke er forpligtet til at svare.

Stk. 3. I sager efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden uden samtykke forlange oplysninger efter § 11 a, stk. 1, og indhente oplysninger efter § 11 c, stk. 2, om personer, der er part i sagen samt forældremyndighedsindehaverens samlever eller ægtefælle.

Stk. 4. Myndigheden skal, uanset adgangen til at indhente oplysninger uden samtykke, jf. stk. 1, 2 og 3, forsøge at få samtykke til at indhente oplysningerne.

Myndighedens oplysningspligt

§ 12. Myndigheden skal give borgeren skriftlig besked om

- 1) myndighedens adgang til at indhente oplysninger efter §§ 11 a og c og til at foretage kontrol efter § 12 a,
- 2) konsekvenserne, hvis borgeren ikke medvirker, jf. § 11 b,
- 3) hvilke typer af ændringer, der kan have betydning for hjælpen og
- 4) muligheden for at borgeren kan blive mødt med et tilbagebetalingskrav og eventuelt blive tiltalt for bedrageri efter straffelovens § 279 og efter § 12 b i denne lov, hvis borgeren ikke oplyser om ændringerne, jf. § 11, stk. 2.

Kontrol

§ 12 a. Kommunen har til enhver tid uden retskendelse adgang til en virksomheds lokaler m.v. med henblik på at kontrollere de oplysninger om borgernes løn- og arbejdsforhold, som ligger til grund for udbetaling af ydelser i sager, der er omfattet af denne lov, jf. § 2, stk. 4. Det er den kommune, som virksomheden ligger i, der kan foretage kontrollen.

Stk. 2. Kommunen kan efterse virksomhedens registreringer om borgerens løn- og arbejdsforhold, uanset om oplysningerne findes i et manuelt eller elektronisk register. Materiale, der skønnes at være af betydning for videre kontrol, skal efter anmodning udleveres eller indsendes til kommunen.

Stk. 3. Kommunen skal forevise legitimation, inden eftersynet begynder.

Stk. 4. Virksomhedens indehavere og ansatte skal være kommunen behjælpelige ved eftersynet.

Stk. 5. Personer, der er beskæftiget i virksomheden ved eftersynet, kan anmodes om at oplyse navn, adresse og fødselsdato, ansættelsesperiode og løn- og ansættelsesvilkår.

Stk. 6. Politiet yder bistand til kommunen. Socialministeren kan efter forhandling med justitsministeren og beskæftigelsesministeren fastsætte nærmere regler herom.

Straf

§ 12 b. Med mindre højere straf kan idømmes efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der ved grov uagtsomhed fremkalder, bestyrker eller udnytter en vildfarelse hos myndigheden ved at afgive urigtige eller vildledende oplysninger, eller ved at undlade at give oplysninger om forhold, der har betydning for hjælpen, jf. § 11,

F. t. l. vedr. retssikkerhed og administration på det sociale område

stk. 1, nr. 1, og § 11, stk. 2, og derved påfører myndigheden et formuetaf.

Anden udveksling af oplysninger

§ 12 c. Til brug for tilrettelæggelsen af omsorgsopgaver m.v. efter kapitel 14 i lov om social service, lov om forebyggende hjemmebesøg til ældre m.v. og lov om hjemmesygeplejerskeordninger, samt til brug for opfølgning af sager efter § 24 i lov om dagpenge ved sygdom og fødsel kan kommuner og sygehuse udveksle oplysninger om indlæggelse og udskrivning fra sygehuse af borgere i kommunen. Udvekslingen kan ske automatisk og uden borgerens samtykke.«

§ 2

I lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 614 af 26. juni 2001, som ændret bl.a.

ved § 1 i lov nr. 1037 af 17. december 2002 og senest ved § 2 i lov nr. 1066 af 17. december 2002, foretages følgende ændring:

1. I § 91, nr. 1, ændres »§ 11« til: »§ 11, stk. 2,«.

§ 3

I lov nr. 765 af 11. september 2002 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, som ændret ved § 4 i lov nr. 1065 af 17. december 2002, foretages følgende ændring:

1. I § 24, stk. 1, ændres »§ 11« til: »11, stk. 2,«.

§ 4

Loven træder i kraft den 1. maj 2003.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Regeringen ønsker at sætte borgernes retssikkerhed i centrum og at sikre, at borgerne i vidt omfang bliver inddraget, når de offentlige myndigheder behandler sociale sager. Samtidigt ønsker regeringen også at forhindre misbrug af det sociale system, så det kun er de borgere, der reelt har brug for de sociale ydelser, som modtager dem.

Socialministeriet har gennem henvendelser fra flere kommuner konstateret, at nogle kommuner er i tvivl om, hvilke beføjelser de har til at indhente oplysninger om borgeren efter §§ 10-12 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. §§ 10-12 i retssikkerhedsloven indeholder bestemmelser om borgerens medvirken og myndighedernes beføjelser til at oplyse sociale sager ved at indhente oplysninger fra andre myndigheder m.v.

Der henvises til forarbejderne til lov nr. 453 af 10. juni 1997 om retssikkerhed og administration på det sociale område (L 228 1996-97). Folketingstidende 1996-97, till. A 4904, till. A 4855, FF 6072, till. B 1176, FF 7861, till. B 1426, FF 8297, till. C 822.

Kommunernes usikkerhed om reglerne gælder især de sager, hvor kommunerne har en formodning om, at borgeren modtager en eller flere sociale ydelser på et uberettiget grundlag, og hvor kommunen dels skal afgøre, om borgeren fortsat er berettiget til at modtage ydelsen, og dels skal afgøre om allerede udbetalt hjælp skal betales tilbage.

Det er betænkeligt i forhold til borgerens retssikkerhed, at myndighederne i visse tilfælde går for vidt, når de oplyser sager, fordi loven er uklar. Det er ligeledes uheldigt, hvis myndighederne på grund af de manglende retningslinjer og usikkerhed om retstilstanden i visse sager ikke får oplyst sagerne i tilstrækkeligt omfang til at kunne træffe en korrekt afgørelse.

Et af hovedformålene med lovforslaget er at forbedre borgernes retssikkerhed ved at skabe klarhed over, hvilke beføjelser myndighederne har til at oplyse forskellige typer af sociale sager. Det gælder også sager, hvor myndigheden skal stoppe udbetalingen af en ydelse samt sager, hvor borgeren skal tilbagebetale en

ydelse, der er udbetalt på et uberettiget grundlag, fordi borgeren bevidst har givet forkerte oplysninger eller har undladt at give oplysninger til myndigheden. Dette gøres ved at foreslå en mere enkel og entydig struktur i bestemmelserne. Samtidig vil flere af bestemmelserne blive omformuleret eller præciseret, således at borgerne og myndighederne ikke er i tvivl om reglernes indhold og rækkevidde. Det forudsættes, at persondatalovens regler om behandling af oplysninger m.v. finder anvendelse, i det omfang lovforslaget ikke udgør en særregulering heraf.

I forbindelse med visse myndigheders eftersyn i virksomheder uden retskendelse, f.eks. Arbejdsdirektoratets og Told & Skats eftersyn, har det vist sig, at en række personer, der har været til stede i virksomhederne, modtager kontanthjælp, sygedagpenge, pensionstillæg m.v. samtidig med, at de udfører arbejde i virksomheden uden at hverken virksomheden eller den pågældende har oplyst myndighederne om den indtægt, borgeren modtager for arbejdet. Kommunerne har ikke som de nævnte myndigheder hjemmel til at foretage eftersyn uden retskendelse og har derfor ikke mulighed for - hverken på eget initiativ eller i samarbejde med andre myndigheder - at foretage kontrol på området med henblik på at afdække misbrug af det sociale system.

Det er ikke i overensstemmelse med formålet med offentlige ydelser, at en person på samme tid kan udføre arbejde i en virksomhed og modtage sygedagpenge eller kontanthjælp. Det er ligeledes problematisk, at de sociale myndigheder i sager, hvor kommunen skal tage hensyn til borgerens indtægtsforhold, f.eks. pensionstillæg og boligstøtte, ikke kan kontrollere, om de oplysninger om løn- og ansættelsesforhold, som myndigheden er i besiddelse af, er korrekte. Det er samtidig regeringens opfattelse, at de forskellige offentlige myndigheder skal have samme adgang til kontrol, således at myndighederne af borgerne opfattes som en helhed, der også samarbejder på kontrolområdet.

Det foreslås derfor, at kommunerne får samme adgang som Arbejdsdirektoratet til at foretage uanmeld-

te eftersyn uden retskendelse i lokaler m.v., der anvendes af en virksomhed.

Det foreslås desuden, at der indsættes en bestemmelse, hvorefter grov uagtsom vildledning af de sociale myndigheder kan straffes med bøde. Bestemmelsen svarer til straffelovens bestemmelse om bedrageri, blot med den forskel, at der efter den nye bestemmelse kan straffes for grov uagtsomhed.

Endelig foreslås det, at der indsættes en hjemmel til, at sygehuse automatisk kan sende meddelelse til kommuner om, at en borger er blevet indlagt eller udskrevet. Formålet med meddelelsen er, at kommunerne på denne måde kan indstille eller genoptage udførelsen af forskellige serviceydelser, mens borgeren er indlagt, f.eks. hjemmehjælp og madudbringning, samt foretage en effektiv opfølgning i sager efter lov om dagpenge ved sygdom og fødsel.

De almindelige bemærkninger indeholder følgende afsnit:

1. Præcisering af reglerne om borgerens medvirken til sagens oplysning samt myndighedernes oplysningspligt og adgang til at forlange oplysninger fra andre om borgeren.
2. Hjemmel for kommunerne til at foretage uanmeldt eftersyn uden retskendelse i virksomheder med henblik på at kontrollere løn- og arbejdsforhold.
3. Hjemmel til at straffe for grov uagtsom vildledning af de sociale myndigheder.
4. Hjemmel til udveksling af oplysninger mellem kommuner og sygehuse om borgeres indlæggelse og udskrivning fra sygehuse.

1. Præcisering af reglerne om borgerens medvirken, oplysningspligt m.v.

1.1. Lovfæstelse af officialprincippet

De gældende §§ 10-12 i retssikkerhedsloven bygger på officialprincippet. Officialprincippet betyder, at det som udgangspunkt er myndighedens ansvar at indhente tilstrækkeligt mange oplysninger til, at myndigheden kan afgøre, hvilken hjælp borgeren er berettiget til.

Det foreslås i forbindelse med den nye struktur som noget nyt at lovfæste det allerede gældende forvaltningsretlige princip og retsgrundsetning om, at det er myndigheden, der er forpligtet til at oplyse sagen i tilstrækkeligt omfang (officialprincippet). På denne måde vil baggrunden for, at myndigheden har en række beføjelser til at indhente oplysninger til brug for sagens behandling fremgå mere klart. Officialprincippet gælder for oplysningen af alle typer af sager på det sociale område.

Officialprincippet foreslås lovfæstet i § 10.

1.2 Borgerens medvirken og oplysningspligt

1.2.1. Gældende ret

Efter den gældende § 10, stk. 1 og stk. 2, har personer, der søger om eller får hjælp, pligt til at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp de er berettiget til. Myndigheden kan som led i sagsbehandlingen anmode borgeren om at blive undersøgt hos en læge eller om at blive indlagt til observation og behandling.

Den gældende § 11, stk. 1, fastslår, at en person, der modtager hjælp, har pligt til at oplyse kommunen og amtskommunen om ændringer i sine forhold, der kan have betydning for hjælpen. Myndigheden skal give pågældende skriftlig besked om pligten til at give oplysninger, hvilke typer af ændringer der kan have betydning for hjælpen og konsekvenserne af, at der ikke oplyses om ændringerne, jf. den gældende § 11, stk. 2.

1.2.2. Lovforslaget

Det er et helt centralt element i behandlingen af sociale sager, at borgeren inddrages i vidt omfang, og at myndighederne - inden for lovens rammer - i samarbejde med borgeren finder den bedst mulige løsning, der kan imødekomme borgerens ønsker og behov. Det er derfor fastslået i retssikkerhedslovens § 4, at borgeren skal have mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin egen sag. Kommunen og amtskommunen skal desuden tilrettelægge behandlingen af sagerne på en måde, der gør det muligt for borgeren at blive inddraget i sagen. Det betyder også, at myndighederne skal sikre, at svage borgere har forstået de - ofte komplicerede - informationer, som myndigheden giver borgeren. Borgeren har det primære ansvar for sin egen situation og borgerens medvirken skal sikre, at borgeren ikke føler, at der bliver truffet afgørelser hen over hovedet på vedkommende.

Det foreslås derfor, at strukturen i bestemmelserne tager udgangspunkt i, at det først og fremmest er borgeren, der skal fremkomme med oplysninger til en sags behandling i det sociale system.

I lovforslaget beskrives borgerens medvirken i sagsbehandlingen i § 11. Bestemmelsen er med en sproglig modernisering en videreførelse af den gældende § 10, stk. 1 og 2, samt § 11, stk. 1.

1.3 Indhentelse af oplysninger fra andre end borgeren selv

1.3.1. Gældende ret

Efter retssikkerhedslovens § 12, stk. 1, kan en myn-

dighed forlange, at personer, myndigheder m.v., der har kendskab til forholdene, giver oplysninger, der er eller må anses for nødvendige for at behandle en sag. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold eller andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indhente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

De gældende § 12, stk. 2-4, indeholder herudover regler om, at

- en myndighed kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018.
- myndigheden skal forsøge at få samtykke til indhente oplysninger efter § 12, stk. 1.
- myndigheden kan kræve at få oplysninger om økonomiske forhold i elektronisk form fra andre offentlige myndigheder samt arbejdsløhedskasser. Oplysningerne kan indhentes, selv om den person, som oplysningerne vedrører, ikke bor i den kommune eller amtskommune, som indhenter oplysningerne. Oplysningerne kan indhentes som led i behandlingen af en enkelt sag eller som led i en generel søgning til brug for kontrol.

1.3.2. Tvivl om forståelsen af gældende ret

Socialministeriet har ved henvendelser fra kommuner konstateret, at flere kommuner f.eks. er i tvivl om hvor langt borgerens pligt til at medvirke til sagens oplysning rækker, og om kommunen i den forbindelse kan kræve at borgeren skal afgive forklaring i retten ved et indenretligt forhør. Kommunerne har desuden været i tvivl om, på hvilken måde kommunen kan skaffe sig oplysninger om borgeren fra andre til brug for sagsbehandlingen. Kommunerne har således været i tvivl om, hvorvidt kommunen kan forlange at få oplysninger fra en nabo, om kommunen generelt kan pålægge en hjemmehjælper eller en pædagog i børnehaven at holde øje med, om en borger, der modtager særlige ydelser til enlige, eventuelt har en samlever. Desuden har der været tvivl om, i hvilke situationer borgeren skal samtykke til, at kommunen indhenter oplysninger fra andre om borgeren. Det har ligeledes givet anledning til tvivl, hvorvidt kommunen med hjemmel i den gældende § 12, stk. 1, kan indhente oplysninger om en formodet samlever.

1.3.3. Lovforslaget

Det foreslås, at bestemmelserne om myndighedens muligheder for at få oplyst sagen ved at forlange at få oplysninger fra andre følger umiddelbart efter bestemmelserne om borgerens medvirken og oplysningspligt i § 11 a. Bestemmelsen er med en sproglig præcisering en videreførsel af den gældende § 12.

Muligheden for at indhente oplysninger i visse typer af sager er desuden særligt reguleret i § 11 c. Der henvises til afsnit 1.5.

I den gældende bestemmelse i § 12, stk. 3, er kravet kun, at myndigheden skal forsøge at indhente samtykke til at indhente oplysninger efter § 12, stk. 1. For at understrege borgerens selvbestemmelse foreslås det, at det præciseres, at myndigheden kun kan forlange oplysninger fra andre end borgeren, hvis borgeren har givet sit samtykke til dette, således at borgeren har kendskab til, hvilke oplysninger myndigheden indhenter. Det gælder både ved ansøgningen om hjælpen og den løbende opfølgning af sagen. Dette vil bringe bestemmelsens ordlyd i overensstemmelse med bestemmelsens anvendelse i praksis.

Det foreslås desuden, at bestemmelsen præciseres ved positivt at nævne de myndigheder m.v., som de sociale myndigheder kan forlange at få oplysninger fra til brug for behandlingen af en social sag. Det præciseres således, at myndighederne som hovedregel ikke kan forlange at få informationer fra private organisationer og almindelige privatpersoner. Den udtømmende beskrivelse af, hvem myndighederne kan forlange at få oplysninger fra, medfører dog ingen ændring af praksis, da den svarer til bestemmelsens anvendelse i praksis.

Det foreslås desuden, at bestemmelsen præciseres ved positivt at nævne de myndigheder m.v., som de sociale myndigheder kan forlange at få oplysninger fra til brug for behandlingen af en social sag. Det præciseres således, at myndighederne som hovedregel ikke kan forlange at få informationer fra private organisationer og almindelige privatpersoner. Den udtømmende beskrivelse af, hvem myndighederne kan forlange at få oplysninger fra, medfører dog ingen ændring af praksis, da den svarer til bestemmelsens anvendelse i praksis.

Det præciseres således, at myndighederne generelt ikke kan forlange oplysninger fra privatpersoner, fx naboer, heller ikke i tilbagebetalingsager. I forhold til at indhente oplysninger fra private, gøres der en undtagelse i forhold til sager om tvangsfjernelse af børn og unge fra hjemmet. Der henvises nærmere til afsnit 1.5.

Det præciseres ligeledes, at det kun er den borger, der søger om eller får hjælp, som myndigheden kan forlange oplysninger om. Myndigheden kan således ikke forlange at få oplysninger om en formodet samlever til en borger, der modtager forhøjede sociale ydelser til reelt enlige.

Samtidig lovfæstes praksis for indhentelse af samtykke, når de sociale klageinstanser og Den Sociale Sikringsstyrelse behandler sager.

1.4. Lovfæstelse af princippet om den processuelle skadevirkning

Myndigheden skal respektere borgerens ønske, hvis borgeren ikke ønsker at medvirke til sagens oplysning. Det foreslås derfor som noget nyt at lovfæste det gældende forvaltningsretlige princip og retsgrundsætning om den processuelle skadevirkning, der regulerer

situationer, hvor borgeren ikke ønsker at medvirke til sagens oplysning.

Princippet indebærer, at myndigheden, hvis borgeren ikke ønsker at medvirke, skal afgøre sagen ud fra de oplysninger, myndigheden allerede har eller har fået samtykke til at indhente og at borgeren på den baggrund måske ikke får den ydelse, som borgeren ville have været berettiget til (den processuelle skadevirkning).

En borger kan f.eks. på grund af mindre gangbesvær ansøge om en el-scooter. Hvis myndigheden mener, at borgerens funktionsniveau er for højt, og at borgeren derfor ikke er berettiget til det ansøgte hjælpemiddel, kan myndigheden anmode borgeren om at medvirke til at afprøve et alternativt transporthjælpemiddel, som myndigheden kan yde hjælp til. Hvis borgeren ikke ønsker at medvirke til afprøvningen af det alternative transporthjælpemiddel, må myndigheden forsøge at oplyse sagen på anden vis, f.eks. ved at få borgerens samtykke til, at myndigheden kan indhente en lægeerklæring om borgerens funktionsniveau. Hvis borgeren ikke ønsker, at myndigheden får lægen til at udfærdige denne lægeerklæring, må myndigheden give afslag på at yde tilskud til den specialindrettede scooter, hvis myndigheden ikke kan vurdere, om borgeren opfylder lovens krav til at være berettiget til tilskuddet. Findes der allerede lægelige oplysninger i sagen, der godtgør, at borgeren efter loven er berettiget til at få tilskud til det alternative transportmiddel, skal myndigheden efter omstændighederne yde tilskud til det alternative transportmiddel.

Bestemmelsen om den processuelle skadevirkning foreslås lovfæstet i § 11 b.

1.5. Sagsbehandlingen i visse typer af sager

1.5.1. Gældende ret

Efter gældende ret skal myndigheden forsøge at få samtykke til, at myndigheden kan indhente oplysninger fra andre end borgeren selv, jf. den gældende § 12, stk. 1, jf. stk. 3.

Samtykket kan dog fraviges i sager, der er nødvendige at få behandlet, uanset om borgeren ønsker det. I praksis er der ikke tvivl om, at kravet om at indhente samtykke kan fraviges i

- sager om særlig støtte til børn og unge efter service-lovens kapitel 8, der kan gennemføres uden forældrenes samtykke og
- sager, hvor myndigheden selv rejser sag om tilde-ling af pension til en borger efter § 17, stk. 2, i lov om social pension.

1.5.2. Tvivl om forståelsen af gældende ret

Som den gældende bestemmelse er formuleret i dag, er det uklart, hvornår myndighederne kan indhente oplysninger uden samtykke fra borgeren. Lovbemærkningerne til den gældende bestemmelse i § 12 omtaler kun børnesager og sager om uansøgt førtids-pension. Flere kommuner har f.eks. været i tvivl om, hvorvidt der kan indhentes oplysninger uden samtykke i tilbagebetalingsager.

1.5.2. Lovforslaget

Det foreslås, at det fremgår direkte af en bestemmelse i loven, § 11 c, stk. 1, at kravet om samtykke, ud over de sager, der er omtalt i afsnit 1.5.1, kan fraviges i

- sager om frakendelse af pension efter § 44 i lov om social pension samt
- sager om tilbagebetaling af sociale ydelser.

På denne måde vil myndighederne ikke være i tvivl om, i hvilke tilfælde kravet om samtykke til at indhente oplysninger efter lovforslagets § 11 a kan fraviges. Det præciseres således i lovforslaget, at myndigheden i tilbagebetalingsager kan indhente oplysninger uden samtykke.

I alle de sager, hvor det efter forslaget bliver muligt at fravige samtykkekravet, er der andre hensyn, der er vægtigere end at holde fast i borgerens selvbestemmelse, og derfor bør der være mulighed for, at myndigheden kan fravige kravet om at indhente samtykke.

Det foreslås, at behandlingen af disse særlige sager fremgår af en bestemmelse, der placeres umiddelbart efter behandlingen af de ”normale” sager, dvs. de sager hvor myndigheden skal indhente samtykke fra borgeren til, at myndigheden kan indhente oplysninger fra andre end borgeren selv. Der henvises til afsnit 1.3.

Lovforslaget sikrer, at der gives retningslinjer for indhentelsen af oplysninger i disse sager, således at der fortsat tages hensyn til borgernes retssikkerhed. Det bliver fortsat et centralt element i disse atypiske sager – også i forhold til tilbagebetalingsagerne, jf. nedenfor – at borgeren i størst muligt omfang skal inddrages i sagsbehandlingen, og at myndigheden fortsat skal forsøge at indhente samtykke til at oplyse sagerne ved at forlange at få oplysninger fra andre end borgeren selv.

1.5.3. Særligt om tilbagebetalingsager

§§ 10-12 i retssikkerhedsloven skal sikre, at myndighederne kan indhente relevante oplysninger om borgeren til brug for sagsbehandlingen, således at borgeren får den eller de ydelser, som borgeren har krav

på. Et andet formål med reglerne er at sikre, at sociale ydelser kun udbetales til de borgere, som opfylder lovens betingelser for at modtage hjælpen og som derfor har et reelt behov for at modtage ydelserne. Myndighederne skal derfor kunne afgøre, om de oplysninger, som borgeren kommer med, er korrekte og pålidelige. Det gælder både, når borgeren første gang ansøger om hjælp, og når myndigheden senere følger op på sagen.

F.eks. kan enlige modtage forhøjede sociale ydelser, hvis de betragtes som "reelt" enlige i den sociale lovgivningsforstand. Myndigheden skal i hver enkelt sag foretage en konkret vurdering af, om en person er reelt enlig. Borgeren skal hjælpe kommunen med at få sagen oplyst, således at kommunen kan foretage denne vurdering både ved sagens start og ved en senere opfølgning af sagen. Borgeren er desuden efterfølgende forpligtet til at oplyse kommunen om, hvis han eller hun ikke længere er enlig. Hvis borgeren modtager forhøjet børnetilskud til reelt enlige, er borgeren efter børnetilskudsloven desuden forpligtet til, en gang årligt, at udfylde en erklæring på tro og love om, at vedkommende fortsat er enlig.

Retssikkerhedsloven varetager således på den ene side hensynet til, at myndighederne på et tilstrækkeligt og korrekt grundlag kan tildele hjælp til de borgere, der er berettiget til at modtage den, men også hensynet til, at myndighederne kan gribe ind, hvis de har en konkret formodning om, at borgeren bevidst har givet myndigheden urigtige oplysninger, og derfor har modtaget en eller flere sociale ydelser med urette.

Kommunerne og amtskommuner har en ubetinget pligt til at rejse tilbagebetalingskrav, hvis borgeren har modtaget en ydelse med urette, og borgeren har været vidende om dette. Kommunens oplysning af sagen er også i disse tilfælde afgørende for, at kommunen eller amtskommunen kan træffe en korrekt afgørelse.

Kommunerne eller amtskommunen kan f.eks. ved henvendelse fra andre borgere komme i besiddelse af oplysninger, der tyder på, at en borger ikke (længere) er reelt enlig. Kommunerne og amtskommunerne har i disse tilfælde pligt til at undersøge sagen nærmere, men nogle kommuner har i disse sager været i tvivl, om hvilke beføjelser de har til at oplyse sagen. Det gælder både i forhold til vurderingen af, om borgeren fortsat er berettiget til den forhøjede ydelse samt vurderingen af, om borgeren i en forudgående periode har modtaget ydelsen, selv om betingelserne herfor ikke var opfyldt, og borgeren derfor måske skal betale den forhøjede ydelse tilbage.

Det er derfor nødvendigt at præcisere i loven, at kravet om samtykke kan fraviges i tilbagebetalingss-

ger, men det er samtidigt vigtigt at fastsætte nærmere retningslinjer for sagsoplysningen i tilbagebetalings-sager. De nærmere retningslinjer er nærmere beskrevet i de specielle bemærkninger til § 11 c.

På grund af usikkerhed om forståelsen af bestemmelsen i praksis, kan præciseringen medføre en praksisændring hos nogle myndigheder i forhold til tilbagebetalings-sagerne.

1.6. Myndighedens oplysningspligt

1.6.1. Gældende ret

Efter den gældende § 10, stk. 3, og § 11, stk. 2 skal myndigheden oplyse borgeren om pligten til at medvirke og om adgangen til at indhente oplysninger efter den gældende § 12. Myndigheden skal desuden oplyse om konsekvenserne, hvis den pågældende ikke vil give samtykke til at indhente oplysninger efter § 12. Borgeren skal efter den gældende § 11, stk. 2, ligeledes have skriftlig besked om pligten til at give oplysninger, hvilke typer af ændringer der kan have betydning for hjælpen og konsekvenserne af, at der ikke oplyses om ændringerne.

1.6.2. Lovforslaget

For at borgeren kan føle sig tryk ved sagsbehandlingen, er det vigtigt, at borgeren har fået besked om sine muligheder for at medvirke og om, hvilke beføjelser myndigheden har i forhold til borgeren. Dette bør ske skriftligt, idet dokumentationen kan være afgørende for, om det senere er muligt at påvise, at borgeren mod bedre vidende har modtaget en ydelse med urette, således at den kan kræves betalt tilbage. Det er vigtigt, at borgeren får klar besked om, at borgeren skal oplyse om forandringer i sine forhold, der kan have betydning for hjælpen, og konsekvenserne af, at der ikke oplyses om ændringerne.

Myndighedens oplysningspligt over for borgeren er beskrevet i lovforslagets § 12. Bestemmelsen er med en sproglig præcisering en videreførelse af den gældende § 10, stk. 3, og § 11, stk. 2. Lovforslaget indeholder nye bestemmelser, der dels giver mulighed for at straffe for grov uagtsom vildledelse af de sociale myndigheder og dels giver hjemmel til, at kommunerne kan foretage stikprøvekontrol i virksomheder med henblik på at undersøge om borgere, der modtager sociale ydelser, arbejder sort. Det foreslås derfor som noget nyt, at oplysningspligten også skal omfatte en pligt til at oplyse borgeren om muligheden for straf samt kommunens muligheder for at foretage eftersyn i virksomheder. Der henvises i øvrigt til afsnit 3 og 4 om forslaget til den nye straffebestemmelse og kontrolbestemmelsen.

2. *Hjemmel for kommunerne til at foretage uanmeldt eftersyn uden retskendelse i virksomheder med henblik på at kontrollere løn- og arbejdsforhold*

2.1. *Gældende ret*

Efter lovforslagets § 11 a, stk. 1, i retssikkerhedsloven vil myndigheden – kommunen – fortsat kunne forlange at få en række oplysninger om borgeren fra andre myndigheder, m.fl. Oplysningerne skal være nødvendige for sagsbehandlingen og afgørelsen. Myndigheden kan desuden fortsat som led i kontrol indhente oplysninger om økonomiske forhold fra andre offentlige myndigheder samt arbejdsløsheds-kasser uden borgerens samtykke, jf. lovforslagets § 11 a, stk. 2.

Denne hjemmel til kontrol har vist sig ikke at være tilstrækkelig til at opfange den udnyttelse af det sociale- og beskæftigelsesmæssige system, der finder sted i forbindelse med sort arbejde. Kontrol med sort arbejde kan kun gennemføres ved uanmeldte eftersyn i virksomhederne.

Efter § 91 a i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. kan Arbejdsdirektoratet uden retskendelse foretage uanmeldte eftersyn i virksomheder for at registrere, hvem der er beskæftiget i virksomheden og de pågældendes tilknytning til virksomheden i øvrigt. Denne adgang svarer til andre myndigheders adgang til at foretage eftersyn uden retskendelse, f.eks. Told & Skat, Arbejdstilsynet og tilsynsmyndighederne efter lov om levnedsmidler.

2.2. *Lovforslaget*

Det foreslås, at kommunerne får samme muligheder for at foretage eftersyn i virksomheder på samme måde, som Arbejdsdirektoratet har mulighed for at foretage eftersyn efter § 91 i lov om arbejdsløshedsforsikring.

Da forslaget til den nye bestemmelse alene regulerer spørgsmål om stikprøvekontrol, skal der i overensstemmelse med almindelige lovgivningsprincipper ikke indhentes retskendelse. Hvis der før gennemførelsen af kontrolbesøget er begrundet mistanke om et strafbart forhold, kan der ikke som led i kontrollen ske adgang uden retskendelse. Spørgsmålet om adgang skal i så fald behandles af domstolene efter retsplejelovens regler om ransagning.

Regeringen lægger vægt på at styrke borgerens retssikkerhed, ikke mindst på grund af den stigende regulering af samfundet, herunder en stigende adgang til at indhente en lang række oplysninger om den enkelte borger. Regeringen har derfor nedsat Retssikkerhedskommissionen, som bl.a. har til opgave at overveje

hvilke hensyn, der kan begrunde regler om eftersyn uden retskendelse for forvaltningsmyndigheder, og om der kan opstilles nogle overordnede principper for tvangsindgreb. Nærværende forslag er således omfattet af Kommissionens arbejdsområde og vil – hvis der stilles forslag om ændringer på dette område – være omfattet af dette.

3. *Hjemmel til at straffe for grov uagtsom vildledelse af de sociale myndigheder*

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse, hvor efter grov uagtsom vildledelse af de sociale myndigheder kan straffes med bøde. Vildledelsen kan bestå i, at borgeren giver urigtige eller vildledende oplysninger eller undlader at oplyse om forhold, der har betydning for hjælpen.

I dag kan vildledelse af de sociale myndigheder udelukkende straffes efter straffelovens § 279, hvis det kan bevises, at borgeren forsætligt har givet forkerte oplysninger til myndighederne eller har undladt at oplyse om ændringer, der kan have betydning for den modtagne hjælp med den hensigt at påføre myndigheden et formuetab.

Efter gældende ret er myndighederne forpligtet til skriftligt at informere borgeren om, at borgeren skal oplyse myndigheden om ændringer i sin situation, der kan medføre, at betingelserne for at modtage den sociale ydelse ikke længere er til stede. Myndighederne har pligt til skriftligt at oplyse borgeren om, hvilke typer af ændringer der kan bevirke, at ydelsen ikke længere kan modtages. Myndighederne skal desuden oplyse borgeren om, at konsekvenserne af ikke at oplyse om ændringerne kan medføre et tilbagebetalingskrav og evt. straf for socialt bedrageri. Borgeren kan således ikke påberåbe sig uvidenhed i forhold til, hvornår der skal oplyses om ændrede forhold. Det kan derfor virke krænkende for befolkningens retsbevidsthed og tillid til velfærdssystemet, at myndighederne ikke har mulighed for at sanktionere de tilfælde, hvor borgeren groft uagtsomt har vildledt forvaltningen og dermed fået udbetalt en eller flere sociale ydelser på et uberettiget grundlag. Der henvises i øvrigt til afsnit 1.3. om borgerens oplysningspligt og afsnit 1.6. om myndighedernes oplysningspligt.

Da de øvrige bestemmelser i særlovgivningen om straf for groft uagtsomt at vildlede offentlige myndigheder alene giver mulighed for at idømme bødestraf, foreslås det, at bestemmelsen om straf for vildledelse af de sociale myndigheder udformes i overensstemmelse hermed. Simpel uagtsomhed i relation til vildledelse af de sociale myndigheder er således straffri.

4. Hjemmel til udveksling af oplysninger mellem kommuner og sygehuse om borgeres indlæggelse og udskrivning fra sygehuset

Tilrettelæggelsen af omsorgsopgaver efter lov om social service forudsætter, at kommunen bliver gjort bekendt med, om borgeren midlertidigt opholder sig uden for boligen på grund af indlæggelse på sygehus. Indlæggelse kan ske akut, således at det ikke er muligt for borgeren – eller dennes pårørende – at aflyse besøg fra hjemmeplejen eller den løbende madservice-ordning m.v. Borgeren og eventuelle pårørende har ofte en forventning om, at kommunen automatisk bliver orienteret om indlæggelse fra sygehusets administration.

Ligeledes i forbindelse med udskrivning fra sygehuset forudsætter tilrettelæggelsen af omsorgsopgaver i hjemmet, at kommunen bliver gjort bekendt med, at borgeren udskrives og om tidspunktet herfor, således at hjemmepleje og madservice m.v. straks kan sættes i værk.

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i § 12 c, hvorefter kommuner og sygehuse kan udveksle oplysninger om borgerens indlæggelse og udskrivning fra sygehuset med henblik på tilrettelæggelsen af omsorgsopgaverne i det kommunale system samt til at følge op på dagpengesager. Bestemmelsen giver ikke mulighed for udveksling af andre oplysninger så som diagnose, behandling eller medicinering.

Efter bestemmelsen kræver udveksling af oplysninger om indlæggelse og udskrivning fra sygehuset ikke, at kommunen eller sygehuset indhenter patientens samtykke. I praksis vil der forekomme situationer, hvor patienten på grund af sin helbredstilstand ikke vil være i stand til at give et samtykke eller, hvor det er unødigt bebyrdende for patienten at afgive samtykke.

Systemet er desuden hensigtsmæssigt, idet kommunen i øvrigt har ansvaret for, at der følges op på sagen, hvis en borger, der modtager omsorgsydelser, ikke reagerer, når kommunens hjemmehjælper eller hjemmesygeplejerske henvender sig på adressen.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget skønnes isoleret set ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige, men vil kunne føre til afledte mindre udgifter til offentlige ydelser samt afledte administrative merudgifter.

Det er aftalt med de kommunale parter, at bloktilskuddet ikke reguleres som følge af lovforslaget.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget er blevet forelagt for Testpanelet.

7. Miljømæssige konsekvenser

Forslagene har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Administrative konsekvenser for borgerne

Forslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

9. Forholdet til EU-retten

Datatilsynet har vurderet, at lovforslaget falder inden for rammerne af EF-direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandlingen af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger.

10. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Forslaget indeholder ikke ligestillingsmæssige aspekter.

11. Høring

Lovforslaget har været sendt til høring hos:

Kommunernes Landsforening, Frederiksberg Kommune, Københavns Kommune, Amdsrådsforeningen i Danmark, Den Sociale Ankestyrelse, Arbejdsdirektoratet, Arbejdsmarkedsstyrelsen, Advokatsamfundet, Den Sociale Sikringsstyrelse, Arbejdsskadestyrelsen, Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Finansministeriet, Statsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet, Justitsministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Skatteministeriet, Sundhedsstyrelsen, Finansstyrelsen, Det Centrale Handicapråd, Center for ligebehandling af Handicappede, Center for Små Handicapgrupper, Domstolsstyrelsen, Socialchefforeningen, Foreningen af Statsamtmænd, Dansk Socialrådgiverforening, Ældremobiliseringen, ÆldreSagen, Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund, Dansk Parkinsonforening, Funktionærerne og tjenestemændenes Fællesråd, Foreningen for Apopleksi- og Afasirammede, Dansk Psykologforening, De Samvirkende Invalideorganisationer, Foreningen af Politimestre i Danmark, Den Danske Dommerforening, Told- og Skattestyrelsen og Datatilsynet.

Samlet vurdering af lovforslagets konsekvenser

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner		Forslaget skønnes isoleret set ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige, men vil kunne føre til afledte mindre udgifter til offentlige ydelser samt afledte administrative merudgifter. Det er aftalt med de kommunale parter, at bloktilskuddet ikke reguleres som følge af lovforslaget.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Lovforslaget er blevet forelagt for Testpanelet	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Lovforslaget er blevet forelagt for Testpanelet	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten.	Datatilsynet har vurderet at lovforslaget falder inden for rammerne af EF-direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandlingen af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger.	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til retssikkerhedslovens § 10

Officialprincippet

Det foreslås, at der i § 10 indsættes en bestemmelse om, at det som udgangspunkt er den sociale myndighed, der har forpligtelsen til at oplyse sagen i tilstrækkeligt omfang til at kunne træffe en korrekt afgørelse. Det er således som hovedregel myndighedens ansvar, at alle nødvendige oplysninger foreligger, og at de nødvendige undersøgelser bliver foretaget.

Hvilke oplysninger og undersøgelser, der er nødvendige, beror på en konkret vurdering fra sag til sag, men vil ofte kunne udledes af de enkelte sociale love, der fastsætter betingelserne for, hvornår borgeren er berettiget til at modtage en ydelse efter loven.

Den foreslåede § 10 er ny, men svarer til almindelig

gældende forvaltningsret om officialprincippet, også kaldet undersøgelsesprincippet.

Til retssikkerhedslovens § 11

Borgerens medvirken

Forslaget til § 11, stk. 1 og 2, svarer med redaktionelle ændringer til den gældende § 10, stk. 1 og 2, og § 11, stk. 1, om myndighedernes mulighed for at anmode borgeren om at give oplysninger og medvirke til en sags oplysning, samt pligt til at oplyse om ændringer i borgerens forhold, der kan have betydning for hjælpen.

Det foreslås, at den gældende § 10, stk. 1 og 2, og § 11, stk. 1, samles i en bestemmelse, således at det mere overskueligt og sammenhængende fremgår, at borgeren kan anmodes om at medvirke både ved selve behandlingen af ansøgningen og i den periode, hvor der modtages hjælp.

For at understrege, at borgerens medvirken til sagens oplysning er frivillig, beskrives borgerens medvirken i forslaget til den nye bestemmelse ikke længe som en pligt til at medvirke. Hvis borgerens manglende medvirken skyldes, at borgeren har til hensigt at vildlede de sociale myndigheder, fx ved at fortie oplysninger, kan der dog blive tale om anmeldelse for et strafbart forhold. Der henvises til bemærkningerne til § 12 b om forslaget til den nye straffebestemmelse.

Det er dog fortsat nødvendigt at fastholde beskrivelsen af borgerens medvirken i relation til at oplyse om fremtidige ændringer, der har betydning for hjælpen, som en pligt i lovforslagets § 11, stk. 2, da det i første omgang kun er borgeren, der kan blive opmærksom på de ændrede forhold.

Til retssikkerhedslovens § 11 a

Myndighedens beføjelser til at forlange oplysninger fra andre end borgeren

I forlængelse af beskrivelsen af borgerens medvirken i § 11 følger myndighedens muligheder for at forlange at få oplysninger fra andre end borgeren selv til brug for sagens behandling i § 11 a, stk. 1. § 11 a, stk. 1 er med en sproglig præcisering en videreførelse af den gældende § 12, stk. 1 og 3.

I forhold til den gældende formulering af § 12 om myndighedens muligheder for at forlange at få oplysninger fra andre end den pågældende borger, foreslås det som noget nyt, at det af selve bestemmelsen i § 11 a, stk. 1, fremgår, at myndigheden som hovedregel kun kan forlange at få oplysninger efter bestemmelsen efter forudgående samtykke fra borgeren. Formuleringen er i overensstemmelse med praksis for den gældende § 12, stk. 1, jf. stk. 3, men foreslås nu indskrevet i selve lovteksten.

Samtykket skal være tilstrækkeligt præcist til, at borgeren ved, hvilke typer oplysninger der vil blive indhentet fra hvem, og hvilken sag oplysningerne skal bruges til at behandle.

Myndigheden kan kun forlange at få oplysninger om den person, der søger om eller får hjælp, efter § 11 a, stk. 1, og ikke om en eventuel samlever eller ægtefælle. Der henvises til afsnittet nedenfor om ægtefæller og samlevende.

Hvis de sociale myndigheder har anmodet om oplysninger, har de nævnte myndigheder m.v. pligt til at udlevere de nødvendige oplysninger til de sociale myndigheder. Hvis oplysningerne ikke bliver udleveret, kan de sociale myndigheder anmode om, at der bliver foretaget retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018.

Myndighedernes ret til at anmode om, at der bliver

optaget retsligt forhør efter retsplejelovens § 1018, gælder kun i forhold til de myndigheder m.v., som de sociale myndigheder kan forlange oplysninger fra efter § 11 a, stk. 1. Myndighederne kan således ikke optage retsligt forhør af den borger, der har søgt om eller har fået tildelt hjælp, ligesom myndigheden ikke kan foretage retsligt forhør af en borger, overfor hvem myndigheden har rejst en sag om tilbagebetaling af en ydelse.

Lovteksten indeholder som noget nyt en udtømmende beskrivelse af, hvem myndigheden kan forlange at få oplysninger fra. Private organisationer, frivillige foreninger og almindelige privatpersoner som f.eks. ydelsesmodtagerens nabo er således ikke omfattet af bestemmelsen. Myndigheden kan således alene forlange at få oplysninger fra offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds-kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige.

Definitionen af hvem, der er en sundhedsperson, følger af § 4 i lov nr. 482 af 1. juli 1998 om patienters retsstilling. Ved en autoriseret sundhedsperson forstås en person, der er meddelt autorisation efter de gældende autorisationslove som læge, tandlæge, sygeplejersker, jordemoder, tandplejer m.v. Personer, der arbejder under autoriserede personers ansvar, er f.eks. social- og sundhedsassistenter, plejere og sygehjælpere. Uautoriserede psykologer er også omfattet af bestemmelsen. Andre uautoriserede sundhedspersoner, der ikke arbejder for en offentlig myndighed, er ikke omfattet af bestemmelsen, men skal anses som "private", jf. § 11 c, stk. 2.

Uddannelsesinstitutioner skal forstås meget bredt. Der kan f.eks. være tale helt private og offentlige uddannelsesinstitutioner, selvejende uddannelsesinstitutioner m.v. Frie grundskoler og højskoler er således omfattet af bestemmelsen.

Der er ikke tilsigtet en ændring af praksis som følge af den udtømmende beskrivelse.

Myndigheden kan kun forlange at indhente oplysninger, der er nødvendige for at behandle en sag. Nødvendighedsvurderingen skal foretages i hver enkelt sag. Det er således vigtigt, at myndigheden ved anmodningen om udlevering af oplysninger fra andre end borgeren selv, jf. § 11 a, stk. 1, præciserer, hvilke oplysninger myndigheden har brug for at indhente, for at forhindre, at der udleveres oplysninger, der er irrelevante for behandlingen af den sociale sag.

Myndigheden kan forlange at få alle nødvendige oplysninger til brug for myndighedens behandling af

sagen, uanset hvordan oplysningerne måtte være tilgængelige. Myndigheden kan således indhente oplysninger i form af erklæringer, udtalelser, udskrifter fra sygehus- eller lægejournaler, kopi af akter i en sag eller ved udskrift eller indsigt i registret.

I det omfang bestemmelsen anvendes til at forlange oplysninger fra andre sociale myndigheder, fraviger § 11 a, stk. 1, reglerne i persondatalovens § 8, stk. 3.

Forslagets § 11 a, stk. 2, er med en sproglig præcisering en videreførelse af § 12, stk. 4, om myndighedernes mulighed for at kræve at få oplysninger om økonomiske forhold fra andre myndigheder og arbejdsløshedskasser til brug for behandling af en enkelt sag eller til brug for kontrol af en enkelt eller flere sager. Der kan fortsat ske udveksling i elektronisk form. At der ikke længere i lovtæksten er henvist til, at oplysninger kan udveksles i elektronisk form, er alene udtryk for, at bestemmelser om kommunikation i Socialministeriets regelsæt, som udgangspunkt også omfatter elektronisk kommunikation, selv om det ikke er udtrykkeligt nævnt i bestemmelserne. Det præciseres desuden i § 11 c, stk. 2, at myndigheden, ud over at indhente oplysninger om ansøgerens eller ydelsesmodtagerens økonomiske forhold, kan indhentes oplysninger om ægtefælless økonomiske forhold. Muligheden for i øvrigt at indhente oplysninger om ægtefæller eller samlever uddybes nærmere nedenfor.

Særligt om indhentelse af oplysninger om ægtefæller og samlever

Såfremt betingelser i de enkelte sociale love f.eks. kræver, at myndigheden indhenter oplysninger om andre end den borger, der søger om eller får hjælp, herunder f.eks. om borgerens ægtefælle eller samlever, vil oplysninger om disse personer ikke kunne indhentes efter § 11 a, stk. 1. Myndighedens indhentelse af oplysninger om borgerens ægtefælle eller samlever vil være omfattet af forvaltningslovens og persondatalovens almindelige regler om udveksling af oplysninger herom.

Som udgangspunkt vil en redegørelse om borgerens ægtefælles eller samlevers forhold, der har betydning for tildeling af hjælp, komme fra den borger, der søger om eller får hjælp. Får myndigheden brug for at undersøge ægtefælless eller samlevers forhold nærmere, kan myndigheden indhente oplysninger om den pågældende efter forvaltningslovens og persondatalovens regler herom, eller bede ægtefællen eller samleveren om selv at fremskaffe den fornødne dokumentation for nærmere angivne forhold.

Myndigheden kan dog forlange at få oplysninger om ægtefæller eller samlever i en børnesag efter ka-

pitel 8 i serviceloven, der kan gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens samtykke. I disse tilfælde reguleres ægtefælless og samlevers retsstilling af § 11 c, stk. 3. I disse sager vil der således kunne indhentes oplysninger om ægtefællen eller samleveren efter § 11 a, stk. 1, og § 11 c, stk. 2, jf. § 11 c, stk. 3. Der henvises nærmere til de specielle bemærkninger til § 11 c.

Oplysninger om en ansøgers eller ydelsesmodtagers ægtefælless økonomi kan dog indhentes efter § 11 a, stk. 2. Oplysninger om en samlevers økonomi kan indhentes efter forvaltningslovens og persondatalovens regler.

Indhentelse af samtykke i klagesager og sager, der behandles i Den Sociale Sikringsstyrelse

I § 11 a, stk. 3, lovfæstes den nuværende praksis, hvorefter de sociale nævn og Den Sociale Ankestyrelse i den skriftlige bekræftelse af, at en klage er modtaget, meddeler, at ankeinstansen vil indhente nærmere beskrevne typer af oplysninger efter § 11 a, stk. 1, til brug for sagsbehandlingen, medmindre parten har indvendinger imod det. Der indsættes en frist, inden for hvilken parten kan gøre indsigelser. Oplysninger, som indhentes efter denne praksis, sendes til partshøring efter forvaltningslovens regler. Tilsvarende gælder for Den Sociale Sikringsstyrelses behandling af ansøgningsager fra personer med bopæl i udlandet.

Hvis der gøres indsigelse i en ansøgningsag, respekteres dette, men borgeren skal gøres opmærksom på, at sagen må afgøres på det foreliggende grundlag, jf. forslaget § 11 b (den processuelle skadevirkning), medmindre samtykkekravet kan fraviges, jf. § 11 c. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til §§ 11 b og 11 c vedrørende den processuelle skadevirkning og adgangen til at forlange at få oplysninger fra andre om borgeren uden borgerens samtykke.

Der er tale om lovfæstelse af en langvarig og vel fungerende praksis, som - for så vidt angår de sociale klageinstanser - er beskrevet i lovbemærkningerne til den gældende § 12 i retssikkerhedsloven og i § 12 i bekendtgørelse nr. 1187 af 12. december 2002 om retssikkerhed og administration på det sociale område (Regler om anvendelsesområdet for lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, behandling af klager, praksiskoordinering, amtskommunale brugerråd, statistik m.v.). Af hensyn til lovforslagets præcisering af, i hvilke tilfælde der kræves indhentelse af samtykke, og hvornår kravet om samtykke kan fraviges, når myndigheden indhenter oplysninger efter § 11 a, stk. 1, bør praksis vedrørende indhentelse af samtykke i ankesager, fremgå direkte af loven.

Til retssikkerhedslovens § 11 b

Den processuelle skadevirkning

Det foreslås, at der i § 11 b indsættes en bestemmelse om konsekvenserne af, at borgeren ikke medvirker til behandlingen af ansøgningssager, jf. forslaget § 11, stk. 1, og § 11 a, stk. 1. § 11 b i forslaget er en ny bestemmelse, men svarer til almindelig gældende forvaltningsret om processuel skadevirkning.

Tildeling og opretholdelse af sociale ydelser forudsætter, at borgerne deltager (oplyser og medvirker) i det omfang afgørelsesgrundlaget nødvendiggør dette i visitationen eller ved sagens genvurdering.

Hvis borgeren ikke medvirker til sagens oplysning, jf. § 11, stk. 1, enten fordi borgeren ikke ønsker at komme med oplysninger til sagen, ikke vil medvirke til en undersøgelse eller ikke vil samtykke til, at myndigheden indhenter oplysninger efter § 11 a, stk. 1, må sagens sagen afgøres på det foreliggende grundlag.

Den manglende dokumentation fra andre myndigheder m.v. kan således medføre, at myndigheden ikke har tilstrækkelig mange oplysninger til at kunne vurdere, om borgeren kan få tildelt den ansøgte hjælp, eller om borgeren fortsat er berettiget til at modtage hjælpen på samme niveau som hidtil.

Myndigheden skal respektere, hvis borgeren ikke vil medvirke til sagens behandling, men konsekvensen af den manglende medvirken kan være, at borgeren får afslag på hjælp eller får mindre end det, der er ansøgt om.

Er det ikke muligt at færdiggøre en undersøgelse hos en læge m.v., jf. forslaget § 11, stk. 1, nr. 2) uden medvirken fra borgeren, beror det på myndighedens vurdering, om det på baggrund af de allerede foretagne undersøgelser og indsamlede oplysninger er muligt at træffe afgørelse i sagen.

Myndigheden bør være opmærksom på, at manglende medvirken kan skyldes forhold, der i nogle tilfælde i sig selv kan være tegn på behov for sociale foranstaltninger.

Den processuelle skadevirkning finder ikke anvendelse i sager, der skal behandles efter § 11 c, jf. § 11 a. Det drejer sig om sager, der behandles uden forældrenes samtykke efter kapitel 8 lov om social service, sager om frakendelse af førtidspension efter pensionslovens § 44, sager, hvor myndigheden på eget initiativ rejser en sag om pension efter pensionslovens § 17, stk. 2, f.eks. til en person uden sygdomserkendelse samt sager, hvor der er formodning om, at borgeren har modtaget en ydelse med urette (tilbagebetalings-sager). Der henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til § 11 c.

Ved borgerens manglende medvirken i sagen skal

myndigheden vurdere, om sagen falder ind under § 11 c, og derfor skal oplyses uden borgerens (videre) deltagelse.

Myndighederne må ikke med en henvisning til den nye bestemmelse om straf for vildledning af myndighederne efter lovforslagets § 12 b give borgeren det indtryk, at den nye straffebestemmelse kan anvendes til at tvinge borgeren til at medvirke. Hvis borgeren ikke ønsker at medvirke, er dette ikke strafbart efter den nye straffebestemmelse. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 12 b.

For en nærmere beskrivelse af de sociale ankeinstansers og Den Sociale Sikringsstyrelses fremgangsmåde ved indhentelse af samtykke til at indhente oplysninger fra andre end borgeren selv henvises til bemærkningerne til § 11 a.

Til retssikkerhedslovens § 11 c

Sagsbehandlingen i visse typer af sager

Det foreslås, at der i § 11 c, indsættes en bestemmelse om, at myndigheden kan fravige kravet om at indhente samtykke i

- sager om særlig støtte til børn og unge efter service-lovens kapitel 8, der kan gennemføres uden forældrenes samtykke,
- sager, hvor myndigheden selv rejser sag om tildeling af pension efter pensionslovens § 17, stk. 2,
- sager om frakendelse af førtidspension efter pensionslovens § 44 samt
- sager om tilbagebetaling af sociale ydelser.

I sager om særlig støtte til børn og unge efter service-lovens kapitel 8, hvor der kan påbegyndes eller træffes afgørelse uden forældrenes samtykke samt sager efter pensionslovens § 17, stk. 2, hvor myndigheden kan rejse sag uanset om borgeren ønsker det, vil det i nogle tilfælde være nødvendigt at fravige kravet om samtykke ud fra et omsorgshensyn til barnet eller den unge, eller i forhold til borgeren uden sygdomserkendelse, der bør tildeles pension, fordi vedkommende på længere sigt ikke kan forsørge sig selv.

Det kan ligeledes være nødvendigt at fravige kravet om samtykke i sager om frakendelse af pension efter pensionslovens § 44, hvor myndigheden skal træffe afgørelse, hvis der sker en væsentlig forbedring af pensionistens arbejdsevne samt i tilbagebetalings-sager.

Generelt

Myndigheden skal altid forsøge at indhente samtykke fra borgeren til, at oplysningerne kan indhentes,

jf. § 11 c, stk. 4. Dette gælder alle de sager, der er nævnt i § 11 c, stk. 1.

Forsøg på at indhente samtykke kan dog efter en konkret vurdering undlades, hvis myndigheden allerede på et tidligere tidspunkt i sagsforløbet forgæves har forsøgt at indhente samtykke og myndigheden derfor har en formodning om, at samtykke igen vil blive nægtet, eller hvis borgeren allerede fra sagens begyndelse generelt har vist en stærk modvilje mod at medvirke i sagen.

Det skal bemærkes, at myndigheden i de tilfælde, hvor myndigheden indhenter oplysninger uden samtykke efter § 11 c, efterfølgende skal foretage parthøring af borgeren i overensstemmelse med forvaltningslovens regler.

Sager om særlig støtte til børn og unge efter kapitel 8 i lov om social service, der kan gennemføres uden forældrenes samtykke

§ 11 c, stk. 2, udvider den kreds af personer, som myndigheden kan forlange at få oplysninger fra til brug for sagens oplysning efter i de ovennævnte børnesager. Det tilføjes i bestemmelsen, at myndigheden i disse sager kan anmode private, f.eks. naboen, om at komme med oplysninger, hvis det skønnes nødvendigt for sagens behandling. Det skyldes, at hensynet til barnet eller den unges tarv er det vigtigste i disse sager, og at det derfor kan være nødvendigt, at myndighederne går meget langt i forhold til at få oplyst sagen mest muligt. Oplysningerne kan indhentes uden samtykke, men kravet om at forsøge at indhente samtykke gælder også i disse tilfælde, jf. § 11 c, stk. 4.

Der kan dog kun indhentes oplysninger fra private i disse sager, hvis det er nødvendigt for sagens behandling.

Bestemmelsen regulerer ikke den privates adgang til at afgive oplysninger til myndigheden. Myndigheden kan efter bestemmelsen anmode en privat om at bidrage til sagens oplysning, men vedkommende er ikke forpligtet til at svare. Der kan således ikke gennemføres retsligt forår over for private. Myndigheden skal, ved anmodningen til private om at bidrage til sagens oplysning, gøre opmærksom på, at vedkommende ikke er forpligtet til at svare.

Det tilføjes desuden i § 11 c, stk. 3, at myndigheden i de nævnte børnesager kan indhente oplysninger efter § 11 a, stk. 1, og § 11 c, stk. 2, om personer, der er parter i sagen samt samleveren og ægtefællen til forældremyndighedsindehaveren. Det skyldes, at bestemmelsen i § 11 a er formuleret således, at myndigheden kun kan indhente oplysninger om den borger, der sø-

ger om eller får hjælp, og fx ikke en samlever til den, der søger om eller får hjælp.

Udvidelsen af den kreds af personer, hvis forhold man kan undersøge efter § 11 a, stk. 1, og § 11 c, stk. 2, kan være nødvendig i sager om foranstaltninger over for børn og unge, der gennemføres uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, da det kan ofte vil være yderst relevant at undersøge forhold, der vedrører andre end forældremyndighedsindehaveren. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis forældremyndighedsindehaveren har giftet sig på ny og myndigheden ønsker at undersøge forhold, der vedrører den nye ægtefælle, uanset om denne har fået tildelt forældremyndigheden. Det kan også være relevant at undersøge forholdene hos en biologisk far, der ikke har del i forældremyndigheden i en samværssag efter servicelovens kapitel 8. Det kan ligeledes være nødvendigt at undersøge forholdene hos en samlever, der ikke er part i sagen, men som bor sammen med forældremyndighedsindehaveren.

§ 11 a, stk. 1, og § 11 c, stk. 2, kan anvendes til at indhente oplysninger om hver af parterne samt forældremyndighedsindehaverens ægtefælle eller samlever i de nævnte børnesager, jf. § 11 c, stk. 3.

Myndigheden skal i alle tilfælde forsøge at indhente samtykke til indhentelse af oplysningerne fra alle de personer, der bliver indhentet oplysninger om, jf. § 11 c, stk. 4.

Tilbagebetalingsager

En myndighed har pligt til at rejse en sag om tilbagebetaling, hvis myndighederne har en formodning om, at borgeren har modtaget en ydelse med urette, og borgeren har været vidende om dette. Det skyldes, at myndighederne kun har hjemmel til at tildele ydelser til de borgere, der opfylder lovens betingelser for at modtage hjælpen.

Ved bedømmelsen af, om borgeren fortsat har krav på ydelsen, må myndigheden fortsat kun indhente oplysninger med borgerens samtykke, jf. § 11 a, stk. 1, og herefter henholde sig til at anvende den processuelle skadevirkning, hvis samtykket ikke gives.

Hvis myndigheden påbegynder en tilbagebetalings-sag, kan det forekomme, at borgeren ikke giver samtykke til, at myndigheden undersøger sagen nærmere ved at forlange oplysninger fra andre efter § 11 a, stk. 1. Myndigheden har dog fortsat pligt til at oplyse sagen, således at afgørelsen om tilbagebetaling træffes på et forsvarligt grundlag. Myndigheden kan derfor ikke nøjes med at bruge den processuelle skadevirkning, hvis borgeren ikke vil medvirke. Myndigheden vil være nødsaget til at oplyse sagen uden borgerens

samtykke. I disse sager bør hensynet til kontrol med udbetalingen af sociale ydelser vægte tungere end hensynet til borgerens selvbestemmelse. Desuden er borgeren allerede på ansøgningstidspunktet skriftligt blevet oplyst om konsekvensen af, at der ikke oplyses om ændringerne, og har fået skriftlig oplysning om, hvilke ændringer i borgerens forhold, der kan medføre, at ydelsen ikke længere kan modtages.

Myndigheden kan dog ikke uden videre forlange at få oplysninger fra andre uden borgerens samtykke i sager, hvor der er en formodning for, at borgeren har modtaget ydelsen med urette og mod bedre vidende.

Myndigheden kan således kun forlange at få oplysninger uden samtykke, når det må formodes at være nødvendigt for at kunne træffe en forsvarlig afgørelse om tilbagebetaling. Om det er nødvendigt for myndigheden at indhente oplysningen, afgøres ud fra en konkret vurdering i hver enkelt sag. For at kunne foretage denne vurdering må myndigheden først udnytte mulighederne for at få sagen oplyst i tilstrækkeligt omfang på anden vis.

Myndigheden skal først søge at få sagen oplyst yderligere ved at henvende sig til borgeren og i overensstemmelse med forvaltningslovens § 19 partshøre borgeren om eventuelle nye oplysninger i sagen. Hvis myndigheden har brug for flere oplysninger i sagen, skal myndigheden forsøge at få dem fra borgeren selv eller eventuelt ved at forsøge at indhente samtykke til, at myndigheden kan indhente nærmere specificerede oplysninger fra andre efter § 11 a, stk. 1.

Myndigheden bør ligeledes fortsat udnytte muligheden for at indhente oplysninger om økonomiske forhold fra andre offentlige myndigheder og arbejdsløshedskasser efter § 11 a, stk. 2. Indhentelse af disse oplysninger kræver ikke samtykke fra borgeren. Mangler myndigheden fortsat de nødvendige oplysninger til tilbagebetalingssagen, skal myndigheden kontakte borgeren og anmode borgeren om evt. selv at fremskaffe den nødvendige dokumentation, f.eks. i form af et kontoudtog fra et pengeinstitut, hvis borgeren ikke ønsker, at myndigheden selv skal indhente oplysningerne.

Såfremt borgeren fortsat ikke medvirker til at fremskaffe de fornødne oplysninger, må myndigheden vurdere, om der er formodning for, at den oplysning, der mangler, er nødvendig at indhente for, at myndigheden kan træffe afgørelse om tilbagebetaling. Først herefter kan myndigheden anvende retssikkerhedslovens § 11 c, til at forlange at få oplysningen uden samtykke.

§ 11 c sammenholdt med § 11 a, stk. 1, kan ikke anvendes til brug for en generel kontrol af, om borgeren fortsat er berettiget til at modtage ydelsen. Myndigheden skal have en konkret mistanke om, at ydelsen er

modtaget med urette. Denne mistanke kan f.eks. opstå ved, at myndigheden har sammenkørt registre elektronisk, jf. § 11 a, stk. 2.

§ 11 c sammenholdt med § 11 a, stk. 1, giver ikke hjemmel til, at myndighederne kan overvåge borgere eller gå ind i hjemmet og undersøge forholdene hos borgere, der modtager sociale ydelser.

Myndigheden, der behandler en social sag eller klagesag, kan heller ikke pålægge de personer, andre myndigheder m.v., fra hvem myndigheden kan indhente oplysninger efter § 11 a, stk. 1, aktivt at skaffe sig yderligere oplysninger om borgerens forhold, der ikke er relevante for den adspurgte myndigheds eller persons almindelige funktion. Myndigheden kan for eksempel ikke til brug for behandlingen af sager, hvor det skal afgøres, om en person er berettiget til at modtage ydelser til reelt enlige, pålægge hjemmesygeplejersken eller hjemmehjælperen at holde øje med forhold, der indikerer, om borgeren lever i et ægteskabs-lignede forhold med en anden, i forbindelse med sygeplejerskens eller hjemmehjælperens besøg i borgerens hjem.

Myndigheden kan heller ikke pålægge ansatte at skulle indsamle oplysninger og herefter foretage en indberetning til myndigheden om forhold, der eventuelt kan have betydning for en social sag.

Vurderingen af, om borgeren fortsat, dvs. fremover, er berettiget til at modtage ydelsen eller om tildelingen af ydelsen eventuelt skal stoppes, er ikke omfattet af § 11 c. Har myndigheden brug for at indhente oplysninger fra andre end borgeren selv for at kunne vurdere, om borgeren fortsat er berettiget til at modtage ydelsen, skal sagen oplyses i overensstemmelse med § 11 a, medmindre der er tale om en sag, der er omfattet af § 11 c. Der henvises til de specielle bemærkninger til § 11 a.

Til retssikkerhedslovens § 12

Myndighedens oplysningspligt

Forslaget til § 12 svarer med redaktionelle ændringer til den gældende § 10, stk. 3, og § 11, stk. 2. De gældende bestemmelser omhandler myndighedens pligt til skriftligt at gøre borgeren opmærksom på myndighedens muligheder for at forlange at få oplysninger fra andre end borgeren selv og konsekvenserne af, at borgeren ikke medvirker eller ikke oplyser om ændringer i borgerens forhold, der kan have betydning for hjælpen.

Myndigheden skal således oplyse borgeren om, at der kan indhentes oplysninger efter forslaget § 11 a og § 11 c. Som følge af den nye kontrolbestemmelse i § 12 a, skal myndigheden også oplyse borgeren om myndighedens muligheder for at foretage udgående

kontrol uden retskendelse i virksomheder med henblik på at kontrollere om de økonomiske oplysninger, som myndigheden er i besiddelse af, giver et retvisende billede af borgerens indtægt. Der henvises til de specielle bemærkninger til § 12 a.

Konsekvenserne af, at borgeren ikke medvirker i sagen, fremgår af forslaget § 11 b. Der henvises til bemærkningerne til § 11 b om den processuelle skadevirkning.

Konsekvenserne, hvis borgeren ikke efterfølgende giver oplysninger om ændringer, der har betydning for tildelingen af hjælpen, jf. § 11, stk. 2, vil typisk være, at ydelsen ikke længere kan tildeles, og at myndigheden rejser en sag om tilbagebetaling, hvis betingelserne herfor er opfyldt. Betingelserne for tilbagebetaling fremgår af de enkelte sociale love. Myndigheden skal også oplyse om, at det kan være en konsekvens, at myndigheden efter omstændighederne kan anmelde borgeren for socialt bedrageri efter straffelovens § 279 eller for overtrædelse af den nye straffebestemmelse i § 12 b, hvis borgeren ikke oplyser om ændringerne og derfor har modtaget en ydelse med urette.

Det er yderst vigtigt, at myndigheden skriftligt oplyser borgeren om, at borgeren skal oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen og specifikt får at vide, hvilke ændringer der kan have betydning for hjælpen. Den information, som myndigheden skal give, skal være tilstrækkelig til, at borgeren kan eller bør kunne indse, at ændringen gør det muligt, at pågældende ikke helt eller delvist har ret til ydelsen. Hvis myndighedens oplysninger ikke er tilstrækkelig præcise, og myndigheden ikke senere kan dokumentere, at borgeren har fået besked om oplysningspligten og dens omfang, vil det være vanskeligt for myndigheden at godtgøre, at borgeren har vidst, at ydelsen blev modtaget med urette og derfor skal betale ydelsen tilbage. Det vil ligeledes normalt være vanskeligt i en retssag at føre bevis for, at en borger har handlet groft uagtsom eller forsættligt, og dermed vanskeligt at dømme vedkommende for overtrædelse af den nye straffebestemmelse i § 12 b eller straffelovens bedrageribestemmelse, hvis myndigheden ikke har informeret borgeren om præcis hvilke ændringer, der kan medføre, at ydelsen modtages med urette.

For en nærmere beskrivelse af den ny straffebestemmelse i § 12 b, henvises til de specielle bemærkninger til bestemmelsen.

Til retssikkerhedslovens § 12 a

Kontrolbestemmelsen

Eftersynet er et led i den almindelige kontrol med udbetalingen af de sociale og beskæftigelsesmæssige

ydelser. Der kan kun foretages kontrol af borgerens løn- og ansættelsesforhold, hvis borgeren søger om eller får en ydelse, der er omfattet af denne lov, jf. § 2, stk. 4, eller hvis borgeren modtager en ydelse, som beregnes på grundlag af ægtefællernes samlede indtægter. Anvendelsesområdet for loven eller dele heraf, fremgår af bekendtgørelse nr. 1187 af 12. december 2002 om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Det er den kommune, som virksomheden ligger i, som alene eller sammen med andre myndigheder kan foretage eftersynet. Det er den konkrete virksomhed i kommunen, som eftersynet kan foretages i, uanset at virksomheden måtte have hovedsæde i en anden kommune.

Foretages eftersynet i samarbejde med andre myndigheder, f.eks. Arbejdsdirektoratet, skal de respektive myndigheder hver især følge hjemlen i deres egen lovgivning.

Adgangen til at foretage eftersyn er begrænset til lokaler m.v., der benyttes af virksomheder. Der skabes derfor ikke adgang for offentlige myndigheder til at foretage eftersyn uden retskendelse i private hjem.

Kommunen skal ved kontrollen legitimere sig på behørig vis og de øvrige deltagere i eftersynet skal redegøre for, hvilken myndighed vedkommende repræsenterer, hvis kontrollen foretages i samarbejde med andre myndigheder.

Personer, der ved kontrollen skønnes at udføre beskæftigelse i virksomheden, kan anmodes om at oplyse navn, adresse og fødselsdato samt ansættelsesperiode og løn- og ansættelsesvilkår. Adgangen til at få oplysninger om ansatte svarer således til den adgang, som de statslige told- og skattemyndigheder fik i 2002 til efter kildeskattelovens § 86, stk. 4, til at få oplysninger om de ansatte og deres arbejds- og lønforhold m.v.

Kommunen kan efterse alt materiale, der vedrører borgerens ansættelses- og lønforhold. Det gælder uanset om oplysningerne findes i et manuelt eller elektronisk register. Løst papirmateriale, der ikke findes i et manuelt eller edb-register, kan ligeledes indgå i kommunens eftersyn.

Eftersynet skal gennemføres således, at den erhvervsdrivende ikke forhindres i at udføre sin daglige virksomhed.

Der kan opstå situationer, hvor politiets bistand kan blive nødvendig. Det forudsættes, at bistanden kun ydes, hvor det er absolut nødvendigt. Der er indsat en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter socialministeren efter forhandling med justitsministeren og be-

skæftigelsesministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Der er tale om en stikprøvekontrol i virksomheder. Kontrollen kan ikke bruges i forhold til at oplyse konkrete sager, f.eks. en konkret tilbagebetalingssag. I disse tilfælde anvendes de almindelige sagsbehandlingsregler, herunder oplysningspligtsreglerne. Hvor der foreligger mistanke om et strafbart forhold, skal sagen behandles efter retsplejelovens regler.

Eftersynet omfatter også selvstændige erhvervsdrivende, herunder også tilfælde, hvor ægtefællen er ansat hos den selvstændigt erhvervsdrivende.

Hvis de oplysninger, der er fremkommet ved eftersynet indgår i en sag, der behandles efter denne lov, skal der parthøres om oplysningerne i overensstemmelse med forvaltningslovens regler.

Til retssikkerhedslovens § 12 b

Straffebestemmelsen

Det foreslås, at der i § 12 b indsættes en bestemmelse, der giver mulighed for at straffe for grov uagtsom vildledelse af myndighederne. Bestemmelsen giver mulighed for at straffe den, der groft uagtsomt fremkalder, bestyrker eller udnytter en vildfarelse hos myndigheden ved at afgive urigtige eller vildledende oplysninger, eller ved at undlade at give oplysninger om forhold, der har betydning for hjælpen, jf. § 11, stk. 1, nr. 1, og stk. 2.

Bestemmelsen har således nær sammenhæng med § 11, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, hvorefter myndigheden kan anmode borgerne om at få de oplysninger frem, der er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp de er berettiget til, samt til at oplyse om fremtidige ændringer, der kan have betydning for hjælpen.

Betingelser for anvendelsen af bestemmelsen

Bestemmelsen kan kun anvendes for vildledelse af myndighederne i forbindelse med behandling af sager, der er omfattet af retssikkerhedsloven. Der henvises til § 1 i bekendtgørelse nr. 1187 af 12. december 2002 om retssikkerhed og administration på det sociale område (Regler om anvendelsesområdet for lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, behandling af klager, praksiskoordinering, amtskommunale brugerråd, statistik m.v.), der angiver anvendelsesområdet for retssikkerhedsloven.

Efter den ny bestemmelse kan der kun idømmes straf, hvis borgeren ikke for det samme forhold kan idømmes en hårdere straf efter straffeloven. Det drejer sig primært om bedrageribestemmelsen i § 279. Er der i forbindelse med ansøgningen afgivet urigtige oplys-

ninger i en skriftlig erklæring, kan der blive tale om overtrædelse af straffelovens § 163 om afgivelse af urigtige erklæringer. Der kan desuden blive tale om straf for dokumentfalsk, jf. straffelovens § 171, f.eks. ved indgivelse af falske lønsedler til myndigheden.

§ 12 b svarer til straffelovens bedrageribestemmelse i § 279, blot med den forskel, at der efter den nye bestemmelse kan straffes for grov uagtsomhed. Det betyder blandt andet følgende:

Vildfarelsen

Anvendelsen af bestemmelsen i § 12 b forudsætter, at borgeren med sin adfærd har bragt myndigheden i en vildfarelse om forhold, der har betydning for myndighedens vurdering af, om borgeren er berettiget til at modtage ydelsen.

Borgeren kan kun straffes for at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller for at fortie forhold, der har betydning for afgørelsen. Bedømmelsen af, hvilke oplysninger, der har betydning for afgørelsen, hænger sammen med § 10 i lovforslaget, hvorefter det er myndigheden, der har ansvaret for, at sager efter den sociale lovgivning er oplyst i tilstrækkeligt omfang. Det er således myndigheden, som skal bedømme, hvilke oplysninger borgeren skal bidrage med, jf. § 11.

En borger, der ikke ønsker at medvirke, jf. § 11, stk. 1, kan ikke straffes efter § 12 b. Der er i dette tilfælde ikke tale om fortielse af oplysninger, der har resulteret i en vildfarelse hos myndigheden, idet myndigheden er bekendt med, at der mangler oplysninger i sagen. Myndigheden skal, jf. § 11 b, fortsat behandle sagen ud fra de foreliggende oplysninger, og kan ikke over for borgeren gøre gældende, at vedkommende vil blive straffet efter § 12 b, hvis borgeren ikke medvirker.

Borgeren kan dog ikke under påskud af at påberåbe sig retten til ikke at medvirke til sagsoplysningen fortie forhold, der bringer myndigheden i en vildfarelse om de faktiske forhold, der lægges til grund for myndighedens vurdering af, om borgeren er berettiget til at modtage ydelsen. Denne situation vil være omfattet af § 12 b, jf. nedenfor.

Det svigagtige forhold og myndighedens formueta

Borgeren skal med afgivelsen af de urigtige eller vildledende oplysninger eller fortielser fremkalde, bestyrke eller udnytte en vildfarelse hos myndigheden om borgerens berettigelse til at modtage en ydelse. Dette kan ske ved positivt at afgive forkerte eller vildledende oplysninger eller ved at fortie oplysninger, der har betydning for afgørelsen. Det er samtidig et krav, at myndigheden har lidt et formuetaf som følge af vildfarelsen.

F. t. l. vedr. retssikkerhed og administration på det sociale område

Med fremkaldelse af en vildfarelse menes, at borgeren positivt skal have bidraget til myndighedens vildfarelse ved at afgive urigtige oplysninger, f.eks. om at borgeren ikke har formue.

Med bestyrkelse menes, at borgeren forstærker en allerede bestående vildfarelse hos myndigheden, ved f.eks. at underbygge fejlagtige slutninger med overbevisende detaljer.

Med udnyttelse menes, at borgeren benytter sig af en vildfarelse, der i forvejen er hos myndigheden, ved f.eks. at undlade at berigtige relevante faktiske oplysninger, som myndigheden fejlagtigt lægger til grund for afgørelsen.

Bestemmelsen finder anvendelse, hvis borgeren ved sin adfærd fremkalder, bestyrker eller udnytter en vildfarelse forud for sagens afgørelse eller ved senere opfølgning af sagen. Bestemmelsen finder ligeledes anvendelse, hvis borgeren senere undlader at oplyse myndighederne om ændringer, der kan have betydning for hjælpen, jf. § 11, stk. 2, og derved bestyrker eller udnytter en vildfarelse hos myndigheden om, at borgeren fortsat er berettiget til at modtage ydelsen.

De subjektive betingelser for straf

Der kan alene straffes for overtrædelse af bestemmelsen, hvis borgeren groft uagtsomt har fremkaldt, bestyrket eller udnyttet en vildfarelse hos myndigheden. Med en forenklet beskrivelse af begrebet grov uagtsomhed, kan man sige, at borgeren burde have indset, at myndigheden var eller blev bragt i en vildfarelse.

Borgeren skal derfor have en viden om, i hvilke tilfælde afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger eller fortielse vil kunne bringe myndigheden i en vildfarelse. En forudsætning for at borgeren har denne viden er, at myndigheden ved sagens oplysning anmoder borgeren om de oplysninger, myndigheden skal bruge for at afgøre om hjælpen kan ydes, jf. § 10 om officialprincippet. Det er ligeledes vigtigt, at myndigheden skriftligt oplyser borgeren om, hvilke ændringer, der kan have betydning for hjælpen, jf. § 12, stk. 1, nr. 3. Der henvises til de specielle bemærkninger til § 12.

Strafferammen

Straffen for overtrædelse af den ny bestemmelse er bøde. Forsøg på overtrædelse af bestemmelsen kan ikke straffes, jf. straffelovens § 21, stk. 3, hvorefter der kun kan straffes for forsøg, hvis der er foreskrevet højere straf end fængsel i fire måneder.

425 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag)

Til retssikkerhedslovens § 12 c

Udveksling af oplysninger mellem sygehuse og kommuner

Der er etableret et system, som gør det teknisk muligt at udveksle oplysninger automatisk i elektronisk form mellem kommunerne og sygehuse om indlæggelse på og udskrivning fra sygehus. Udvekslingen kan ske i form af et indlæggelsesadvis og et udskrivningsadvis, som sendes fra sygehuset til kommunen, hvorefter kommunen sender et indlæggelses svar til sygehuset, som har afsendt advis.

Formålet med systemet er blandt andet, at kommunerne straks får oplysninger om indlæggelse og udskrivning, således at ydelser fra hjemmeplejen m.v. kan bringes midlertidigt til ophør eller sættes i værk umiddelbart i forlængelse af patientens indlæggelse og udskrivning. Formålet er desuden, at kommunerne kan foretage en hurtig opfølgning af sager efter § 24 i lov om dagpenge ved sygdom og fødsel.

Systemet fungerer teknisk således, at sygehuses patientadministrative systemer automatisk sender meddelelser om alle indlagte patienter til kommunernes centrale Sags- og Advissystem, hvis sygehuset er tilmeldt systemet. De kommuner, som har abonnement på sygehusopholdsmeddelelser, får adviser om de indlagte patienter, der er oprettet i kommunens Sags- og Advissystem, for eksempel som modtagere af ydelser fra hjemmeplejen. Meddelelser om personer, der ikke er oprettet i kommunens system, frasorteres automatisk og meddelelsen slettes.

En indlæggelsesadvis indeholder kun oplysning om patientens kommunenummer, patientens personnummer og sygehusafdeling. Kommunens indlæggelses svar indeholder oplysninger om afsenderkommune og oplysninger om kontaktperson i kommunen. Udskrivningsadvis indeholder oplysninger om patientens personnummer, dato og tidspunkt for udskrivningen og oplysning om, hvad patienten er udskrevet til.

Det foreslås, at der etableres et retsgrundlag i forslaget § 12 c, som regulerer kommunernes anvendelse af det centrale Sags- og Advissystem, der giver mulighed for, at sygehuse og kommuner kan udveksle de nævnte oplysninger uden at indhente patientens samtykke.

Udvekslingen af oplysninger bør kunne ske uden indhentelse af patientens forudgående samtykke, da der i praksis vil forekomme situationer, hvor det på grund af patientens helbredsforhold ikke vil være praktisk muligt eller unødigt bebyrdende for patienten at afgive samtykke.

Det forudsættes, at udvekslingen af de omhandlede advis sker på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde,

jf. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 528 af 15. juni 2000 om sikkerhedsforanstaltninger til beskyttelse af personoplysninger, som behandles af den offentlige forvaltning.

Kommuner og sygehuse har ikke pligt til at anvende det centrale Sags- og Advissystem. I tilfælde, hvor kommuner og sygehuse indgår aftaler at udveksle avis elektronisk på andre måder end ved brug af det centrale Sags- og Advissystem, er det en forudsætning, at udvekslingen sker sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Det er ligeledes en forudsætning, at systemet ikke videregiver andre oplysninger end de nævnte avis og ikke gør det muligt for andre end den relevante sagsbehandler i kommunen og på sygehuset at læse de pågældende avis.

Bestemmelsen giver alene mulighed for at udveksle de elektroniske oplysninger, som indgår i de omtalte indlæggelse og udskrivningsavis samt indlæggelses-svar. Denne begrænsning skyldes, at udvekslingen sker automatisk og uden patientens samtykke. Den foreslåede bestemmelse giver ikke hjemmel til, at sy-

gehusene og kommunerne kan aftale at udveksle andre oplysninger elektronisk uden borgerens samtykke, så som oplysninger om diagnose, behandling eller medicinering.

Til § 2

Til nr. 1

Der er tale om en redaktionel konsekvensændring som følge af omstruktureringen af de gældende §§ 10-11.

Til § 3

Til nr. 1

Der er tale om en redaktionel konsekvensændring som følge af omstruktureringen af de gældende §§ 10-11.

Til § 4

Til nr. 1

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. maj 2003.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

Oplysningspligt m.v.

§ 10. Personer, der søger om eller får hjælp, har pligt til at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, om eller hvilken hjælp de er berettiget til.

Stk. 2. Myndigheden kan også som led i sagsbehandlingen anmode om undersøgelse hos en læge eller indlæggelse til observation og behandling.

Stk. 3. Myndigheden skal oplyse om pligten til at medvirke og om adgangen til at indhente oplysninger efter § 12. Myndigheden skal samtidig orientere om konsekvenserne, hvis pågældende ikke vil medvirke eller ikke vil give samtykke efter § 12, stk. 3.

§ 11. En person, der modtager hjælp, har pligt til at oplyse kommunen og amtskommunen om ændringer i sine forhold, der kan have betydning for hjælpen.

Stk. 2. Pågældende skal have skriftlig besked om

- 1) pligten til at give oplysninger,
- 2) hvilke typer af ændringer der kan have betydning for hjælpen og
- 3) konsekvenserne af, at der ikke oplyses om ændringerne.

§ 12. En myndighed kan forlange, at personer, myndigheder m.v., der har kendskab til forholdene, giver oplysninger, der er eller må anses for nødvendige for at behandle en sag. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold eller andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indhente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

§ 1

I lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 807 af 26. september 2002, som ændret ved § 2 i lov nr. 1069 af 17. december 2002, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften* for § 10 og §§ 10-12 ophæves og i stedet indsættes:

»Sagens oplysning m.v.

§ 10. Myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

§ 11. Myndigheden kan anmode personer, der søger om eller får hjælp om

1) at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp, de er berettiget til og

2) at lade sig undersøge hos en læge eller blive indlagt til observation og behandling som led i sagsbehandlingen.

Stk. 2. Personer, der får hjælp, har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen.

§ 11 a. Myndigheden kan efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds-kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indhente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Myndigheden kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018, hvis oplysningerne ikke videregives.

Stk. 2. Myndigheden kan uden samtykke til brug for behandlingen af en enkelt sag eller til brug for generel kontrol kræve oplysninger om økonomiske

Stk. 2. En myndighed kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018.

Stk. 3. Myndigheden skal forsøge at få samtykke til at indhente oplysninger efter stk. 1.

Stk. 4. Oplysninger om økonomiske forhold kan myndigheden kræve at få i elektronisk form fra andre offentlige myndigheder samt arbejdsløsheds-kasser. Oplysningerne kan indhentes, selv om den person, som oplysningerne vedrører, ikke bor i den kommune eller amtskommune, som indhenter oplysningerne. Oplysningerne kan indhentes som led i behandlingen af en enkelt sag eller som led i en generel søgning til brug for kontrol.

forhold om den, der ansøger om eller får hjælp og dennes ægtefælle, fra andre offentlige myndigheder samt arbejdsløsheds-kasser. Oplysningerne kan indhentes, selv om den person, som oplysningerne vedrører, ikke bor i den kommune eller amtskommune, som indhenter oplysningerne.

Stk. 3. Ved klage til Det Sociale Nævn eller Den Sociale Ankestyrelse og ved behandlingen af sager i Den Sociale Sikringsstyrelse, kan samtykke til at indhente oplysninger efter § 11 a, stk. 1, indhentes ved, at borgeren i den skriftlige bekræftelse af, at en klage er modtaget, bliver gjort opmærksom på, hvilke typer af oplysninger det kan blive nødvendigt at indhente, og får en frist til eventuelt at gøre indsigelse imod dette.

§ 11 b. Hvis borgeren ikke medvirker, jf. § 11, stk. 1, nr. 1 og 2, eller ikke giver samtykke til, at myndigheden kan indhente oplysninger, jf. § 11 a, stk. 1, skal myndigheden behandle sagen om hjælp på det foreliggende grundlag, medmindre oplysningerne kan indhentes uden samtykke, jf. § 11 a, stk. 2, og § 11 c.

§ 11 c. Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 3, fraviges i sager om

1) særlig støtte til børn og unge efter kapitel 8 i lov om social service, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke,

2) førtidspension, hvor myndigheden kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse i en sag uden at den pågældende person selv har rettet henvendelse herom, jf. § 17, stk. 2, i lov om social pension,

3) frakendelse af førtidspension, jf. § 44 i lov om social pension, og

4) tilbagebetaling af sociale ydelser.

Stk. 2. Hvis er det nødvendigt for behandlingen af en sag efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden desuden uden samtykke anmode private, der har kendskab til forholdene om at give oplysninger, der er nødvendige for at behandle sagen. Myndigheden skal ved anmodningen gøre opmærksom på, at den adspurgte ikke er forpligtet til at svare.

Stk. 3. I sager efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden uden samtykke forlange oplysninger efter § 11 a, stk. 1, og indhente oplysninger efter § 11 c, stk. 2, om personer, der er part i sagen samt forældremyndighedsindehaverens samlever eller ægtefælle.

Stk. 4. Myndigheden skal, uanset adgangen til at indhente oplysninger uden samtykke, jf. stk. 1, 2 og 3, forsøge at få samtykke til at indhente oplysningerne.

Myndighedens oplysningspligt

§ 12. Myndigheden skal give borgeren skriftlig besked om

1) myndighedens adgang til at indhente oplysninger efter §§ 11 a og c og til at foretage kontrol efter § 12 a,

2) konsekvenserne, hvis borgeren ikke medvirker, jf. § 11 b,

3) hvilke typer af ændringer, der kan have betydning for hjælpen og

4) muligheden for at borgeren kan blive mødt med et tilbagebetalingskrav og eventuelt blive tiltalt for bedrageri efter straffelovens § 279 og efter § 12 b i denne lov, hvis borgeren ikke oplyser om ændringerne, jf. § 11, stk. 2.

Kontrol

§ 12 a. Kommunen har til enhver tid uden retskendelse adgang til en virksomheds lokaler m.v. med henblik på at kontrollere de oplysninger om borgernes løn- og arbejdsforhold, som ligger til grund for udbetaling af ydelser i sager, der er omfattet af denne lov, jf. § 2, stk. 4. Det er den kommune, som virksomheden ligger i, der kan foretage kontrollen.

Stk. 2. Kommunen kan efterse virksomhedens registreringer om borgerens løn- og arbejdsforhold, uanset om oplysningerne findes i et manuelt eller elektronisk register. Materiale, der skønnes at være af betydning for videre kontrol, skal efter anmodning udleveres eller indsendes til kommunen.

Stk. 3. Kommunen skal forevise legitimation, inden eftersynet begynder.

Stk. 4. Virksomhedens indehavere og ansatte skal være kommunen behjælpelige ved eftersynet.

Stk. 5. Personer, der er beskæftiget i virksomheden ved eftersynet, kan anmodes om at oplyse navn, adresse og fødselsdato, ansættelsesperiode og løn- og ansættelsesvilkår.

Stk. 6. Politiet yder bistand til kommunen. Socialministeren kan efter forhandling med justitsministeren og beskæftigelsesministeren fastsætte nærmere regler herom.

Straf

§ 12 b. Med mindre højere straf kan idømmes efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der ved grov uagtsomhed fremkalder, bestyrker eller udnytter en vildfarelse hos myndigheden ved at afgive urigtige eller vildledende oplysninger, eller ved at undlade at give oplysninger om forhold, der har betydning for hjælpen, jf. § 11, stk. 1, nr. 1, og § 11, stk. 2, og derved påfører myndigheden et formue-tab.

Anden udveksling af oplysninger

§ 12 c. Til brug for tilrettelæggelsen af omsorgsopgaver m.v. efter kapitel 14 i lov om social service, lov om forebyggende hjemmebesøg til ældre m.v. og lov om hjemmesygeplejerskeordninger, samt til brug for opfølgning af sager efter § 24 i lov om dagpenge ved sygdom og fødsel kan kommuner og sygehuse udveksle oplysninger om indlæggelse og udskrivning fra sygehuse af borgere i kommunen. Udvekslingen kan ske automatisk og uden borgerens samtykke.«

§ 91. Kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling,

1) når en person mod bedre vidende har undladt at give kommunen oplysninger som krævet efter § 92, stk. 4, i denne lov eller § 11 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område,

2) når en person mod bedre vidende uberettiget har modtaget ydelser efter denne lov, eller

3) når en person er omfattet af en sanktion efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

§ 24. Den, der får udbetalt ydelser efter loven, har efter § 11 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område pligt til at oplyse kommunalbestyrelsen om ændringer i sine forhold, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af ydelserne.

§ 2

I lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 614 af 26. juni 2001, som ændret bl.a. ved § 1 i lov nr. 1037 af 17. december 2002 og senest ved § 2 i lov nr. 1066 af 17. december 2002, foretages følgende ændring:

1. I § 91, nr. 1, ændres »§ 11« til: »§ 11, stk. 2,«.

§ 3

I lov nr. 765 af 11. september 2002 om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, som ændret ved § 4 i lov nr. 1065 af 17. december 2002, foretages følgende ændring:

1. I § 24, stk. 1, ændres »§ 11« til: »11, stk. 2,«.

§ 4

Loven træder i kraft den 1. maj 2003.

Til lovforslag nr. L 138. Skriftlig fremsættelse (29. januar 2003)

Socialministeren (Henriette Kjær) :

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (Præcisering af reglerne om borgernes medvirken, myndighedernes oplysningspligt, myndighedernes beføjelser til at indhente fortrolige oplysninger om borgeren samt indførelse af bestemmelser om uanmeldt eftersyn i virksomheder, bødestraf for grov uagtsom vildledning af de sociale myndigheder og mulighed for udveksling af oplysninger mellem kommuner og sygehuse om borgernes indlæggelse og udskrivning fra sygehuse)

(Lovforslag nr. L 138).

I lovforslaget foreslås det at præcisere paragrafferne 10-12 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Paragrafferne 10-12 indeholder regler om oplysningen af sager på det sociale område.

Formålet med præciseringen er dels at forbedre borgernes retssikkerhed, så det bliver helt tydeligt, hvilke beføjelser myndighederne har til at oplyse sociale sager og hvilke forpligtelser bor-

gerne har, når de søger eller modtager hjælp. Det er desuden hensigten med den nye kontrolbestemmelse og straffebestemmelsen at begrænse socialt bedrageri.

Det foreslås at indføre en bestemmelse om udveksling af oplysninger mellem sygehuse og kommuner, når en borger bliver indlagt eller udskrevet fra et sygehus, til brug for tilrettelæggelsen af hjemmeplejen.

I lovforslaget foreslås det endvidere at genindføre en bestemmelse, der giver mulighed for at give bødestraf til borgere, der groft uagtsomt vildleder de sociale myndigheder.

Det foreslås desuden, at kommunerne får mulighed for at foretage uanmeldte besøg i virksomheder for at kontrollere om borgere på kon-tanthjælp m.v. arbejder sort.

Forslaget indebærer ikke merudgifter for amter og kommuner.

Med disse bemærkninger skal jeg indstille lovforslaget til Folketingets velvillige behandling.